

УДК 811.82-84
DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-48

ЗВЕРТАННЯ В ТУРЕЦЬКІЙ КОМУНІКАТИВНІЙ КУЛЬТУРІ

Меркотан Альона Вікторівна,
викладач кафедри практики іноземних мов
Херсонський державний університет
Alyona5432merkotan@gmail.com
orcid.org/0000-0001-6856-0360

Дослідження функцій та семантики звертання є актуальною проблемою сучасної лінгвістики, тому метою роботи є аналіз форм звертання і виявлення їх функцій та семантичних особливостей, опис комунікативних ситуацій і факторів, що визначають вибір одиниць звертання.

У процесі дослідження використовувалися такі методи: критичний аналіз наукових джерел, метод лінгвістичного спостереження (інвентаризація та систематизація мовних одиниць), дескриптивний метод, який полягає в описі, поясненні і аналізі, індуктивний метод (фіксування досвідчених даних та їх аналіз), метод вибірки (вивчення частини сукупності даних).

Результати. У нашому дослідженні систематизовано форми звертання, здійснена спроба їх класифікації, проаналізовані турецькі імена, виділені основні групи імен залежно від їх походження, виявлені основні функції та семантичні особливості форм звертання.

Висновки. Згідно з результатами дослідження були виділені такі семантичні групи звертань: власні імена; пестливо-кличні форми особистих імен; субститути особистих імен (ласкаві слова); звертання гендерного типу; терміни спорідненості; нейтральні звертання типу пані, пан і так далі.

Було проаналізовано турецькі імена і встановлено, що серед них можна умовно виділити кілька груп: прості арабські імена; складні арабські чоловічі особисті імена; традиційні тюркські імена; імена з іменниками, прикметниками, займенниками, числівниками, дієсловами і топонімами в якості антропооснови; імена, корені яких взяті від назв фруктів, рослин; імена, що походять від назв тварин; імена, що походять від назв природних явищ сезонів та місяців.

Аналіз показує, що для ініціації спілкування найбільш суттєвою є функція ідентифікації адресата в комунікативному просторі, і цій вимозі відповідають усі форми звертань. Звертання також використовуються для вираження, любові, прив'язаності тобто виконують емотивну або оціночно-характеризуючу функцію; контактна функція реалізується шляхом використання термінів спорідненості (зокрема, по відношенню до не рідних людей), такі звертання зазвичай створюють атмосферу довіри, приватності. Звертання є формою мовленнєвого етикету і виконують етикетну функцію. Звертання, адресатами яких виступають читачі або ж слухачі, сприяють встановленню контакту між комунікантом і аудиторією слухачів / читачів.

Ключові слова: особисте ім'я, терміни спорідненості, субститут, форми звертання, займенники ти / ви.

ADDRESS FORMS IN TURKISH CULTURAL COMMUNICATION

Merkotan Alona Viktorivna,
Teacher of the Department of Practice of Foreign Languages
Kherson State University
Alyona5432merkotan@gmail.com
orcid.org/0000-0001-6856-0360

Investigation of functions and semantics of address forms is an actual problem of modern linguistics, therefore the purpose of the work is to analyze forms of address forms and to identify their functions and semantic peculiarities, to describe communicative situations and factors that determine the choice of address forms. In the process of research, the following methods were used: the critical analysis of scientific sources, the method of linguistic observation (inventory and systematization of linguistic units), a descriptive method of description, explanation and analysis, inductive method (recording of experimental data and its analysis), method of screening (study of the parts of the data set).

Conclusions: in our study we systematized the address forms and created their classification, analyzed the Turkish names and identified the main groups of names, depending on their origin, revealed the basic functions and semantic features of the address forms.

According to the results of the study, there were distinguished such semantic groups of address forms: proper names; diminutive forms of personal names; substitutes of personal names (kind words); gender address; terms of kinship; neutral addresses like lady, sir, etc.

After analyzing Turkish names it was found that it is possible to distinguish among them several groups: simple Arabic names; complex Arabic male personal names; traditional Turkish names; names with nouns, adjectives, pronouns,

numerals, verbs, and toponyms as anthropological origin; Names whose roots were derived from the names of fruits, plants; names derived from animal names; names derived from the names of natural phenomena's, seasons and months.

The analysis shows that the most important thing for initiating communication is the function of identification of the addressee in the communicative space, and this demand corresponds to all forms of address. The forms of address are also used for expression love, affection, they perform an emotional or evaluative and characterizing function; the function of contact-building is realized through the use of terms of kinship (in particular addressing to non-native people), such addresses usually create an atmosphere of trust and privacy. Address is a form of speech etiquette and perform etiquette function. Applications addressed to readers or listeners contribute to establishing contact between the communicant and the audience of listeners / readers.

Key words: personal name, terms of kinship, substitute, forms of treatment, pronouns you / you.

1. Вступ

У вітчизняному мовознавстві категорія звертання як частини комунікативного простору вивчена досить докладно: розглянуто основні поняття, виявлено прагматичний зміст звертань у процесі комунікації. Цій проблемі присвятили свої наукові роботи А.А. Акішина, Л.Т. Абрамова., П.С. Дудик, О.М. Пешковський і інші, проте, на жаль, у вітчизняній лінгвістиці практично відсутні дослідження форм звертання турецької мови. Таким чином, новизна дослідження пов'язана з виявленням семантико-функціональних особливостей форм звертання турецькою мовою.

Метою роботи є аналіз форм звертання і виявлення їх функцій та семантичних особливостей, опис комунікативних ситуацій і факторів, що визначають вибір одиниць звертання.

Для досягнення мети було поставлено наступні завдання:

1. Систематизувати форми звертання та класифікувати їх;
2. Проаналізувати турецькі імена та виділити основні групи імен залежно від їх походження;
3. Виявити функції та семантичні особливості форм звертання.

У процесі дослідження використовувалися такі *методи*: критичний аналіз наукових джерел, метод лінгвістичного спостереження (інвентаризація та систематизація мовних одиниць), дескриптивний метод, який полягає в описі, поясненні і аналізі, індуктивний метод (фіксування досвідчених даних та їх аналіз), метод вибірки (вивчення частини сукупності даних).

2. Особисті імена як основна форма звертання

Термін звертання увів Ф.І. Буслаєв, визначивши його як засіб для вираження відношень між мовцями (Буслаєв, 2019). Знання форм звертання необхідне під час побудови мовного спілкування і відносин між людьми, а також для проникнення в культуру і розуміння менталітету народу – носія мови (Буслаєв,

2019). У турецькому мовному етикеті розглядаються певні закономірності спілкування зі звертанням на «ти» та на «ви», які створюють передумови для появи деякого тону спілкування (офіційності / неофіційності, довірливості, фамільярності, стриманості, дистанціювання тощо). Вивчення таких національно специфічних правил спілкування, мовленевих і немовленевих, тісно пов'язане з лінгвокраїнознавством та міжкультурною комунікацією. У цій статті ми розглянемо деякі тенденції розвитку турецьких форм звертання, способи вираження поваги, любові, ніжності зневаги тощо. За останні 50 років турецька мова зазнала потужних змін. Багато арабських запозичень були виключені з мови та замінені суто турецькими (Батанова, 2016).

В турецькій мові особисті імена вживаються у якості звертань рідше, аніж в українській, це пов'язано з відсутністю імен по-батькові, що виражають повагу, та з особливостями менталітету народу. У сучасному турецькому суспільстві індивід виказує свою позицію по відношенню до близького і далекого оточення, до старших і молодших родичів через вибір слів-звернень, в тому числі особистих імен і їх заміників, термінів спорідненості, займенників *ти* або *ви* і відповідних дієслівних форм.

Форми звертань несуть у собі культурну специфіку, є джерелами інформації про учасників комунікативного акту, яка автоматично «зчитується» носіями мови, але залишається прихованою від іноземців, а також є важливою характеристикою особливостей культури і соціальних відносин. Через це навіть нейтральні звертання часто важко перекласти на інші мови, а в літературних перекладах використовується транслітерація. Система звертань, які використовуються у сучасній турецькій мові, склалася як результат численних змін в громадському устрої турків, середовищі проживання, професійній діяльності, культурному аспекті, віруваннях, тобто практично у всіх соціально значущих аспектах життя суспільства.

Однією з поширених форм звертань в різних культурах, включаючи турецьку, є звертання з використанням особистого імені людини. За підрахунками організації статистики Турецької республіки, на цей час може йтися про 3 767 жіночих та 2 473 чоловічих особистих імен, цей список залишається відкритим і активно поповнюється (Herdağdelen, 2016). Турецькі особисті імена можуть складатися з однієї або двох тюркських або арабо-перських іменних, дієслівних і займенникових основ, які пишуться разом або окремо. У людини може бути одне або два (рідко – три) особисті імені, одне з яких може бути так званим *göbek ismi* – ім'я, що дається під час обрізання пуповини (Herdağdelen, 2016). У жінок другим ім'ям зазвичай виступає “Nur”, “Gül”, “Zehra”, у чоловіків “Ali”, “Mehmet”. Ця традиція, аналог якої існував і в інших народів, сягає корінням в епоху шаманізму, коли, щоб уникнути впливу злих духів, «справжнє» ім'я людини було відоме тільки вузькому колу близьких родичів. Певну роль в її закріпленні зіграла також відсутність до 1934 року прізвищ, внаслідок чого всім чоловікам в родині часто давали єдине *göbek ismi*.

Турецькі імена, у своїй більшості, розподілені на жіночі та чоловічі. У запозичених арабсько-перських власних іменах це може бути зафіксовано граматично: *Ali* (ч.) – *Aliye* (ж.), *Remzi* (ч.) – *Remziye* (ж.) та ін. У тюркських іменах закріплення за статтю відбувається виходячи з семантики антропооснови (наприклад, *Sümbül* (ж.) «гіацинт», *Er-han* (ч.) «воїн-хан») або просто на підставі традиції (наприклад, ім'я *Nur* «світло» в Туреччині вважається жіночим, а в Середній Азії – чоловічим (Напольнова, 2015). Визначення імені як чоловічого або жіночого часто непросто навіть для носіїв мови. Існують окремі приклади вказівки на стать носія імені через використання запозичених афіксів, що кріпляться до тюркської основи: *Dur-sun* (ч.) – «Зупинитися-нехай»; *Dur-sun-e* (ж.). Цікаво, що це суто тюркське ім'я, що дається в багатодітних сім'ях і використовується в якості благання до Всевишнього не посилати більше дітей і при цьому містить запозичений показник жіночого роду -e. Існує також достатньо велика кількість особистих імен, які використовуються для представників обох статей: *Muzaffer* – перемога, *Ümit* – надія, *Özgür* – вільний, *Cihan* – всесвіт, *Servet* – багатство, *Deniz* – море та ін. За всієї різноманітності антропонімів серед них можна умовно виділити кілька груп.

Прості арабські імена *Fatma, Ayşe, Emine, Mehmet, Mustafa, Ali*.

Складні арабські чоловічі особисті імена (*Abdurrahman, Abdullah, Kemaleddin* та інші) поступово виходять з ужитку, використовуються переважно в патріархальних шарах суспільства.

Традиційні тюркські імена (*Can* (ч. душа), *Atilla* (ч., ім'я одного з вождів гунів), *Hakan* (ч., Княжий титул древніх тюрків), *Gül* (ж. троянда й ін.) продовжують використовуватися, але досить обмежено.

Найпоширеніша та найпопулярніша група особистих імен це сучасні імена з іменниками, прикметниками, займенниками, числівниками, дієсловами і топонімами в якості антропооснови: *Özlem* (ж.) бажання, *Derya* (ж.) море, *Sevim* (ж.) симпатія, *Naz-li* (ж.) капризна, *Gemre* (ж., від топоніма), *Ezgi* (ж.) мелодія, *Parla* (ж.) сяй, *Dilek* (ж.) побажання, *Lara* (ж., від топоніма) тощо). У цій групі найбільше двоскладних імен, та представлені різноманітні морфологічні моделі: *Er-can* (ч.) воїн-душа, *Emir-han* (ч.) наказ-хан, *Gül-beyaz* (ж.) троянда-біла, *Son-gül* (ж.) остання-троянда *Tür-kan* (ж.) турецька кров, *Bir-sen* (ж.) одна-ти, *O-gün* (ч.) той-день.

Вибір імені часто відбувається до народження дитини, може визначатися симпатіями батьків щодо кого-небудь з родичів чи відомих осіб, сімейною традицією (особливо це актуально для *göbek ismi*), часом обставинами народження дитини (*Yağmur* (ч., ж.) дощ, *Eylül* (ж.) вересень, *Şafak* (ч.) світанок, *Barış* (ч.) мир).

В якості антропооснови часто виступають імена, корені яких взяті від назв фруктів, рослин (усього 9 чоловічих імен та 39 жіночих), *Gökçe* (ч.) небесного кольору, *Başak* (ж.) колос, *Çiçek* (ж.) квітка *Yasemin* (ж.) ясмин, *Papatya* (ж.) ромашка), рідко – назви дерев (*Çınar* (ч.) Чинар, *Çakır* (ч.) сіро-блакитний).

Назви тварин в якості антропооснови використовуються вкрай обмежено: в якості жіночих імен використовуються зазвичай назви тих тварин, які символізують граціозність, – *Ceylan* (ж.) газель, *Maral* (ж.) лань тощо, а в якості чоловічих – ті, що символізують мужність: *Kartal* (ч.) орел, *Aslan* (ч.) лев.

Назви природних явищ сезонів та місяців також можуть слугувати ім'ям: *Yağmur* (ж.) дощ, *Bahar* (ж.) весна, *Güneş* (ж.) сонце, *Rüzgar* (ч.) вітер, *Şafak* (ч.) світанок (Herdağdelen, 2016).

Пестливо-кличні форми турецьких особистих імен утворюються за допомогою зменшувального афікса *-cik* з обов'язковим додаванням афікса приналежності 1 ос. одн.: *Eylül-ciğ-im*, що означає «Ейлюл-ечка моя», *Ahmet-çiğ-im* – «Ахмед-чик мій». Хоча усічених кличних форм у турецьких особистих імен зазвичай немає, спостерігається тенденція до створення таких шляхом додавання до усіченої основи афікса – *ış / -iş / -oş / -uş / -üş* (*Fatoş* (це ім'я використовується також в якості самостійного особистого імені) від *Fatma* (ж.), *Feriş* від *Feriha* (ж.), *Sedoş* від *Sedat* (ч.)). Пестливо-кличні імена з афіксами – *ış / -iş / -oş / -uş / -üş* мають фамільярно-манірний характер і використовуються головним чином дівчатами. В цілому використання кличних і пестливих форм особистих імен вкрай обмежено. Попри всю різноманітність і можливість створення нових особистих імен, їх використання в якості звернення обмежене традицією, яка визначається специфікою соціальної структури суспільства.

3. Звертання-субститути власного імені

У неофіційному оточенні в якості звернення перевага надається субститутам власного імені, серед яких є значна кількість ласкавих слів – звернень до близьких людей: *can-ım* «душа-моя», *hayatım* «життя-моє», *güzel-im* «красуня-моя» та інші. Ці звернення можуть бути адресовані як жінці, так і чоловікові (за винятком лексеми *güzel-im*, по відношенню до чоловіка буде вжита лексема *yakışıklım*). Серед субститутів особистих імен в турецькій мові практично немає назв тварин, крім *kuzu-m* «ягня-моє», однак використовуються назви солодких страв турецької кухні: *şeker-im* «цукор-мій», «цукерка-моя», *tatlı-m* «солодкий-мій, солодка-моя». Всі вони більш характерні для жіночого мовлення.

Деякі звертання використовуються по відношенню до друзів і в чоловічому, і в жіночому середовищі: *arkadaş-im* «товариш-мій», *kanka* «кореш, близький друг, близька подруга», деякі – тільки в чоловічій: *moruk* «старий» тощо. Серед найбільш поширених звернень необхідно згадати звернення до педагогів: у середній школі це *öğretmen-im* «учитель-мій», а по відношенню до викладачів будь-якого рівня – *hoca-m* «учитель-мій». Останнє використовується і поза навчальним закладом, під час звернення до людини, яка працює педагогом. Однак навіть така повага до викладачів може не бути достатньою підставою для використання займенника *vi* – в повсякденній мові представників соціальних верств

з низьким освітнім рівнем таке звернення до вчителя часто супроводжується займенником *sen* «ти».

У середині сім'ї на ім'я прийнято звертатися винятково до родичів молодшого віку. До дочки і сина, а також до всіх молодших родичів покоління звертаються в формі: термін спорідненості + афікс приналежності 1 ос. одн. незалежно від фактичного ступеня споріднення (*kız-ım* «донька-моя», *oğl-um* «син-мій», *evlad-ım* «дитя-моє»). До старших звертаються з використанням терміну спорідненості (*abla* «старша сестра», *abi* «старший брат», *teyze* «тітка по матері», *amca* «дядько по батькові»).

Усі ці слова можуть бути адресовані й незнайомим людям як ознака щирості та відкритості, наприклад: *ağabey* (вимовляється *abi*) «старший брат» – звертання до чоловіків трохи старших за віком, ніж мовець, але можливо і по відношенню до чоловіків середнього віку незалежно від віку мовця; *abla* «старша сестра» – звертання до жінок зазвичай трохи старших за віком, ніж мовець, але можливо і по відношенню до жінок середнього віку незалежно від віку мовця; *amca* «дядько» – звертання до чоловіків приблизно одного віку з батьком мовця; *teyze* «тітка» – звернення до жінок приблизно одного віку з матір'ю мовця; *nine* «бабуся» – звертання до дуже літніх жінок; *ana* «мати» – звернення до жінок похилого віку; *dede* «дідусь» – звертання до дуже літніх чоловіків; *baba* «батько» – звертання до літніх чоловіків; *enişte* «дядько» – звернення практично до будь-яких чоловіків; *yenge* «тітка» – звертання практично до будь-яких жінок. Відзначимо, що під час звертання афікс приналежності першої особи однини можна прикріпити тільки по відношенню до молодших – *oğl-um*, або з використанням власного імені людини плюс термін спорідненості (*Ayşe teyzem* – «Айше тітка моя», *Mehmet amcam* «Мехмет дядько мій»).

Під час звертання до старших, як і при використанні особистих імен, необхідно спочатку «провести зменшення», додавши зменшувальний афікс, а потім використовувати афікс приналежності: *teyze-ciğ-im*, *Fatma-ciğ-im*. В українській мові звертання до не родичів з використанням термінів спорідненості (тітка, дядько, бабуся, дідусь) характерні для дитячої мови або мають фамільярний характер, в Туреччині ж таке звертання є найпоширенішим, фамільярного або зневажливого відтінку не має і одночасно з цим практично виключає можливість викори-

стання займенника *siz* «ви». Така форма звернення неначе включає широке коло осіб до числа родичів. Це положення легко пояснити: процес урбанізації розпочався в Туреччині досить пізно, і ще на початку ХХ ст. більшість населення проживала в селах і містечках, де людей об'єднували родинні узи.

Під час звертання до дітей старші можуть використовувати ті ж слова, якими дитина звертається до них самих, наприклад: *anne-ciğ-im* «матуся-моя» каже мати під час звертання до своєї дитини, *anneanne-ciğ-im* «бабусенько-моя» каже бабуся під час звернення до онука або онучки. Використання для вираження відносин між членами суспільства термінів спорідненості «великої родини», здавалося б, покриває всі потреби в повсякденних зверненнях, однак на практиці сучасні міські та більш освічені жителі часто уникають звертань з використанням термінів спорідненості, обираючи нейтральні: *Bak-ar mı-sınız*, буквально значення «Ви не подивитесь?», *Özür dile-r-im* «прошу вибачення», *Bir şey sor-abil-ir mi-yim* «можу я запитати одну річ». Звернення до співрозмовника на «ви» можливо тільки в тому випадку, якщо мовець використовує в якості звернення слова *bay, bey, beyefendi* «пан» і *bayan, hanım, hanım efendi* «пані». Лексеми *beyefendi* і *hanımefendi* є найбільш старими формами звертання, вони історично використовувалися в освічених, міських, шарах суспільства без вказівки імені або прізвища особи, використовуються також в якості характеристики для поважних, вихованих людей: *O tam bir beyefendi* «Він дуже вихований».

Їх поява в мові зумовлена зміною соціальної ситуації і необхідністю звертатися до осіб, статус яких виходить за рамки повсякденних побутових відносин. Звернення *baylar ve bayanlar* (букв. «Пані та панове») під впливом ідеї емансипації трансформувалося в *bayanlar ve baylar*.

В Туреччині поширеним є використання прізвища або прізвища та особистого імені в поєднанні зі словом *sayın* «шановний» – офіційна і підкреслено поважна форма звернення, котра поєднується тільки з займенником *siz* «ви»: *Sayın (Sarıkan) Fatih* «Шановний (Сарікан) Фатіх». Слово *sayın* може використовуватися також у поєднанні з іменниками, вказуючи професію, рід заняття тощо. Наприклад: *sayın patronumuz* «наш шановний директор», *sayın seyirciler* «шановні глядачі». Використання займенника «ви» або відповідних дієслівних форм може нести інфор-

мацію не тільки про культурно-освітній рівень і соціальний статус того, хто звертається, – чим вони нижче, тим до більш широкого кола людей людина звертається з використанням термінів, що вказують на спорідненість і відповідно на «ти», – але має і гендерні відмінності: жінки по відношенню до чоловіків використовують його частіше, ніж чоловіки по відношенню до жінок. За всієї фіксованості умов використання займенників *ti* і *sen* і відповідних їм граматичних форм інших слів значні зміни в структурі турецького суспільства, породжувані глобалізаційними процесами, змушують в певних сферах відступати від неписаних правил. Так, в університетському середовищі стандартним є звернення викладачів один до одного по імені в поєднанні з займенником «ти» або за допомогою слова *hoca-m* «учитель-мій» в поєднанні з займенником «ви».

Таким чином, кожен індивід, звертаючись до оточуючих, за рахунок вибору слів-звертань і жорстко прив'язаних до них займенників «ти» або «ви», однозначно вказує на ступінь взаємної близькості, немов окреслюючи навколо себе концентричні кола, а також проводить роздільну лінію між старшими і молодшими за віком особами з найближчого оточення. Водночас урбанізаційні і глобалізаційні процеси, які не вписуються в рамки традиційної структури турецького суспільства, породжують необхідність відступу від стандартних форм і, як вказувалося вище, пошуку нових форм звертань.

4. Висновки

У дослідженні систематизовано форми звертання та здійснена спроба їх класифікації, проаналізовані турецькі імена, виділені основні групи імен залежно від їх походження та виявлені основні функції та семантичні особливості форм звертання.

Згідно з результатами дослідження були виділені такі семантичні групи звертань: власні імена; пестливо-кличні форми особистих імен; субститути особистих імен (ласкаві слова); звертання гендерного типу; терміни спорідненості; нейтральні звертання типу пані, пан тощо.

Було проаналізовано турецькі імена і встановлено, що серед них можна умовно виділити кілька груп: прості арабські імена; складні арабські чоловічі особисті імена; традиційні тюркські імена; імена з іменниками, прикметниками, займенниками, числівниками, дієсловами і топонімами в якості антропооснови; імена, корені яких взяті від

назв фруктів, рослин; імена, що походять від назв тварин; імена, що походять від назв природних явищ сезонів та місяців.

Аналіз показує, що для ініціації спілкування найбільш суттєвою є функція ідентифікації або номінації адресата в комунікативному просторі, і цій вимозі відповідають усі форми звертань. Звертання також використовуються для вираження любові, прив'язаності, тобто виконують емотивну або оціночно-характеризуючу функцію; контактна функція реалізується за рахунок використання термінів спорідненості (зокрема, по відношенню до не рідних людей), такі звертання зазвичай створюють атмосферу довіри, приватності. Звертання є формою мовленнєвого етикету і виконують етикетну функцію. Звертання, адресатами яких виступають читачі або ж слухачі, сприяють встановленню контакту між мовцем аудиторією слухачів / читачів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Батанова И.А. Формы речевого этикета в турецком языке. *Молодой ученый*. 2016. № 27. С. 813–816. URL:

<https://moluch.ru/archive/131/36519/> (дата звернення: 25.02.2019).

2. Буслев Ф.И. Историческая грамматика русского языка : в 2 ч. Москва : Юрайт, 2019. Ч. 1 : Этимология. 234 с.
3. Напольнова Е.М. Система обращений в современном турецком языке. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 13 «Востоковедение. Африканистика»*. 2015. № 4. С. 5–13.
4. Herdağdelen A. Modern Türkiye'de Kişi Adları. *Dilbilim araştırmaları dergisi İstanbul*. 2016. Böl. 11. № 4. S. 16–32.

REFERENCES:

1. Batanova, I.A. (2016). Formy rechevogo etiketa v turetskom iazyke [Forms of speech etiquette in Turkish]. *Molodoi uchenyi*, no. 27, pp. 813–816. Retrieved from: <https://moluch.ru/archive/131/36519/> [in Russian].
2. Buslaev, F.I. (2019). Istoricheskaia grammatika russkogo iazyka [Historical grammar of the Russian language] (in 2 vol.). Moscow: Iurait. Vol. 1: Etimologiya [in Russian].
3. Napolnova, E.M. (2015). Sistema obrashchenii v sovremennom turetskom iazyke [The system of address forms in the modern Turkish language]. *Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Seriya 13 "Vostokovedenie. Afrikanistika"*, no. 4, pp. 5–13 [in Russian].
4. Herdağdelen, A. (2016). Modern Türkiye'de Kişi Adları [Modern Personal Names in Turkey]. *Dilbilim araştırmaları dergisi İstanbul*, issue 11, no. 4, pp. 16–32 [in Turkish].

УДК 81.25, 372.881.111.22
DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-49

ТЕКСТИ ПРО ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙСТРІВ ЯК ОДНЕ З ЯВИЩ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Павловська Любов Іванівна,
старший викладач, факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Pavlovska_L_I@i.ua
orcid.org/0000-0002-1496-9248

У цій статті розглядаються та обґрунтовуються пропозиції щодо використання в професійній підготовці фахівців різних напрямів досвіду професійної освіти в європейських країнах, зокрема досвіду, що базується на традиціях цих країн. Натепер являє великий інтерес вивчення проблем, пов'язаних з підвищенням якості, безпеки, комфорту товарів і послуг. Зазначена проблема досліджується в різних галузях науки. Є багато міждисциплінарних досліджень. Методи морального і матеріального стимулювання професійної діяльності мають різні форми. Цікаво вивчити ці форми фінансових і моральних стимулів. Деякі дослідження розглядають такі форми з економічної точки зору. Інші дослідники аналізують їх як культурний феномен. Є також міждисциплінарні дослідження. Кожна країна має свої унікальні особливості у багатьох сферах життя і діяльності. Особлива увага приділяється традиціям німецькомовних європейських країн на прикладі розглядання підготовки до найвищої в Німеччині та в Австрії професійної кваліфікації «майстер». Ця професійна кваліфікація з її атрибутами, правилами, традиціями та звичаями може розглядатися як важливий економічний, освітній і культурний феномен у житті Німеччини. Така діяльність пов'язана також з традиційними рисами німецької мови, зокрема з фразеологізмами, прислів'ями та приказками, із зовнішнім оформленням одягу традиційних майстрів і оформленням документів, що підтверджують професійну кваліфікацію та професійні досягнення таких фахівців. Тексти ЗМІ містять статті про державну підтримку, зокрема фінансову, про підготовку майстрів та про особливості кваліфікаційних іспитів за звання майстра. У багатьох професіях звання майстра є передумовою для самозайня-